

Il-vażett tal-bewsiet

Rita Saliba

Mandolina kienet tistenna nhar ta' Sibt fuq ix-xwiek. Il-pupi kienet tkun poġġiethom f'pothom u hwejjigħa tkun dendlithom mal-ispalliera. Tagħti l-aħħar titwila lejn kamritha u tinżel tiġri 'l isfel hdejn il-bieb tal-ġnien.

Nhar ta' Sibt jiġi Twanny l-ġardinar u miegħu jġib lil Lumi. Hekk kien qalilha li jismu t-tifel ta' Twanny. U lilha kien isejjilha Mandolina. Kienet toġġobha dil-logħba tal-ismijiet. Lumi kien ikbar biċċa sew minnha u mit-tul kien kważi daqs missieru. U missieru kien iqabdbu jagħmillu xi biċċa xogħol fil-ġnien tagħhom; jgħinu jiġbor iz-zkuk li jkun ġabar jew inewwilu l-ghodda. U Mandolina kienet tkun għassa għal dak il-mument ċkejken li tara lit-tfajjel wieqaf għal ftit u tmur tiġri ttaqtaq hdejh.

“Qed tarah dak il-passaġġ?” kienet qaltlu, “dak li jagħti għal ġol-buqari? Hemmhekk meta kont iktar żgħira kont ngħaddi minnu u noqgħod bilqiegħda nilgħab bil-lapsijiet iż-żgħar. U kont ħaffirt ħofra u hbejthom hemm. Trid tarahom?”

Lumi kien jimxi tul il-passaġġ magħha, kultant jitlajja u jieqaf biex jinkiha jew jagħmel passi ċkejknin biex juriha li jrid ilaħħaq magħha. U l-lapsijiet reġġu haqquhom mill-ħofra. Kienu għadhom kif ħalliethom go landa tawwalija. U flimkien kienu jintasbu bilqiegħda bejn il-weraq bit-tifla ttaqtaq u tgħidlu li l-lapsijiet kienet tistħajjilhom qishom tfal mitlufin go ġnien. Imbagħad kienu jwaqqfuhom fuq xi kantun u jagħmluhom qishom qed jirkellmu ma' xulxin. Kien hemm it-twal, li dawk kienu jgħidulhom il-kbar, il-papajiet jew

il-mamajiet. Iz-zija kienet lapes lewn demm il-baqra. U lapsijiet ittimprati u qsajra kienu t-tfal mitlufin. Dawk kienu l-aktar li jieqfu minghajr ma jaqgħu. Il-kbar kienu ta' spiss jinqalbu.

"Ara l-kbar se nibagħtuhom jorqdu, mela," kien qalilha darba waħda Lumi. "Mohħhom biex jimteddu!"

"Imma liz-zija nħalluha," qabżet Mandolina filwaqt li warrbet il-lapes ta' lewn demm il-baqra u poġġietu f'rokna. "Dik thobbhom ħafna lit-tfal u jekk jingirfu fil-ħaxix tbusilhom saqajhom."

U qabel jitlaq Lumi, kienu jerġgħu jordmu lit-tfal, lill-kbar u liz-zija fil-landa tawwalija. Dik il-logħba kienet tagħhom biss, u ta' nhar ta' Sibb.

Imma biż-żmien Lumi beda jaħdem iżjed. Twanny kien iqabdbu bosta ħwejjeg oħra. Daqqiet itellgħu ċint żgħir, daqqiet isewwu l-vaska jew il-kanali tal-ilma tul il-passaġġi. Mandolina kien ikollha tmur terġa' taqla' l-landa waħedha, toħroġ il-lapsijiet u tibda twaqqafhom. U erħilha ssawwar stejjer u vjaġġi u avventuri tat-tfal lapsijiet. Liz-zija kienet thalluha thares lejhom tiggustahom. Kellha l-kuluri kollha. Wiehed isfar kienet semmietu Lumi, u lapes ċkejken lewn il-qoxra tal-mandolin tatu l-isem ta' Mandolina. Lil dawn kienet tagħmilhom dejjem ħdejn xulxin u fejn imur wiehed tmur l-oħra.

Darba riedet lil Lumi jiġi jarahom. Kien qed jiżbor is-siġar taċ-ċitru ma' missieru. Ftit li xejn ta kasha u meta l-mamà bagħtitha biex tnewlilhom x'jixorbu bilkemm ħares lejha huwa u jgħid "grazzi".

"Trid tiġi tarahom lit-tfal?" staqsietu.

"Għandi x'naġħmel illum," qalilha medhi f'xogħlu, "la nlesti niġi."

"Ma tistax tiġi issa?"

"Hallini ħa nkompli, inkella missieri jibda jgerger!"

It-tifla telqet tiġri lura miksura, u kif kienet għaddejja minn taħt is-siġra tal-mandolin tfixxlet u waqgħet. Qamet bilqiegħda bid-dmugħ igelben ma' ħaddejha. Irkoppitha kienet misluha. It-tifel gie jiġri ħdejha ftit inkwetat. B'xi mod ħass li kien tort tiegħu. Baqa' jħares lejha bla ma jaf x'jaqbad jagħmel. Imbagħad niżel ħdejha.

"Għax ma tmurx tlaħlaħha ftit bl-ilma?" staqsieha biex donnu jtaffilha ftit.

"Le!" newħet it-tifla, "ma jgħaddilix bl-ilma. Għax ma ttinix bewsa?"

Inħasad. Ħassu jistħi u għal mument infixel. Imbagħad qam minn fejn kien, iġġebbed u qata' mandolina.

"Hawn, kul din. Ġo fiha għandek issib bewsiet żgħar. Dawk inkun tajthomlok jien."

Mandolina tbissmitlu. Ħatfet il-frotta minn idejha u marret tikolha ġewwa fuq il-mejda tal-kċina minn fejn setgħet tarah jilħaq iz-zkuk fil-ġholi. U xejn xejn tfitteż il-bewsiet bil-kwiet. Bdiet tagħsar il-flieli tal-mandolin f'ħalqha. Imma fejnhom il-bewsiet? Iz-żerriegħa bdiet tobżoqha fuq il-mejda. Waħda, tnejn, tlieta... sakemm kien hemm tmien żerriġħat żgħar. Baqgħet tħares lejhom għal ftit u taħseb. Mela dawk kienu l-bewsiet! Ma riditx tarmihom. Sabet vażett tal-ħgieg bl-ġhatu u għalqithom. Dawk tagħha biss u daħħlitha f'rasha li ġġemma' kemm tiflaħ minnhom.

Sibt wara l-ieħor kienet tistenna lil Lumi jieqaf ftit minn xogħlu, tmur tigri hdejh u tistaqsijha jaqtgħalha mandolina. Tmur tikolha fil-kċina, tobżoq iz-żerriegħa fil-vażett u terġa' ssakkarhom. Biż-żmien Lumi beda jistħi jaqtgħalha l-mandolin. Kien iħares sew madwaru qabel jaqta' frotta, donnu qed jisraq.

"Ejja kemm se ddu?" kienet tkun fuq ix-xwiek it-tifla, "dik tagħna. Hadd mhu se jgħidlek xejn."

Sibt minnhom ma ġiex. Mandolina ntasbet qalb il-buqari tilgħab bil-lapsijiet. Lil dak li semmietu Lumi poġġietu hdejn ix-xtieli u lil Mandolina għamlitha tistenna hdejh. Liz-zija ħallietha tħares lejhom mill-bogħod. Qattgħet in-nofstanhar tilgħab u toħlom.

Beda għaddej iz-żmien u t-tfajjel ma kienx jiġi dejjem jaħdem ma' missieru. Mandolina kienet tistaqsi għalih meta ma tarahx. Il-ġardinar kien dejjem iwegibha xott xott li t-tfajjel kellu x'jaġħmel u jibqa' għaddej b'xogħlu. Kienet tixtieq tistaqsijha mitt ħaġa. Imma x'kien ikun qed jaġħmel? U forsi issa kien sab ma' min jilgħab? Minflok kienet tmur iġġib il-vażett tal-bewsiet, li kien sar aktar prezzjuż għaliha, u toqgħod tgħoddhom.

Kull tant żmien, meta Lumi kien jiġi jaħdem, kienet tarah itwal. U kienet tistaqsijha jerga' jaqtgħalha l-frott. Issa lanqas hi ma kienet għadha tilgħab bil-lapsijiet. Kienet saret kbira wisq biex tintasab bilqiegħda qalb il-buqari. Il-landa tal-lapsijiet ħallietha midfuna. Hemmhekk qegħdin fiż-żgur, kienet taħseb, mingħajr ma jtellifhom hadd. U x-xmux tas-sajf kienu jnixxfu l-weraq u jballtu l-ħamrija u x-xtiewi jifqgħu l-art, imma Mandolina kienet isserrah rasha li t-tfal lapsijiet hadd ma kien se jsibhom.

Ġew xtiewi li waqqgħu l-weraq tal-ħawħa u ħallewha tistrieħ. Għaddew bosta rebbiġħat bil-fjuri jiżbukkaw miz-zkuk tal-gladjoli u x-xogħol fil-ġnien ma kien jieqaf qatt. Lumi kien sar daqs missieru u ftit li xejn kellu moħħ il-logħob. Mandolina kienet tibqa' tħares lejha mit-tieqa tal-kċina sakemm jasal il-waqt li tistaqsijha jaqtgħalha l-frotta. Għajnejhom kienu jiltaqgħu għal ftit, imbagħad hu kien ibaxxi rasu u jkompli b'xogħlu. Daqqiet kienet taħseb li

kien qed jiddejjaq li twaqqfu minn xogħlu u ma kienet tistaqsih xejn għal dik id-darba. Kienet tikkuntenta billi tmur iġġib il-vażett u toqgħod tgħodd il-bewsiet li ġemgħet maż-żmien.

Staġun minnhom kienu spiċċaw il-buqari u ma kienx baqa' mandolin fis-siġra. Lumi ma giex iżjed ma' missieru. Twanny qalilha li l-ġuvni kien mar jaħdem ta' ġardinar f'villa barra mir-raħal. Mandolina baqgħet tisingħu mbikkma. Ma kienx biżżejjed dal-ġnien? Diġà nsiehom il-passaġġi u l-logħob bit-tfal lapsijiet. U mhux se jerga' jiġi jaqtgħalha l-mandolin meta s-siġra terġa' timtela frott? Iddejjaq? Imma hawn kellu biżżejjed x'jaġħmel. Ma kienx jieqaf jaħdem. Kien iebes wisq ix-xogħol fil-ġnien tagħhom?

Bkiet iljieli shaħ, bil-vażett tal-bewsiet imħaddan magħha. Talbet li terġa' tarah. Ma riditx toħroġ iktar fil-ġnien. Twanny l-ġardinar jekk irid iġib x'jixrob miegħu. Ma kilitx aktar frott. Kien sar iweggħalha l-istonku. U r-riħa taż-żahar kienet tistordiha.

Lejla minnhom semgħet ir-riħ u ttawlet barra għal fuq il-ġardina. Is-siġar bdew jitbandlu. Rathom jiddiequ biha. Kienu jafu li kienet ittammat għalxejn. Xtaqet tisfidahom lura. Imbagħad ġieha ħsieb. Riedet tordom il-bewsiet biex żgur jibqgħu tagħha bħat-tfal lapsijiet. Nizlet fil-ġnien bil-vażett f'idejha. Ir-riħ kesshilha wiċċha, dar magħha biex ikompli mas-siġar skuri. Sthaġlithom qed jgħadduha biż-żmien. Jgħidulha li jafu bil-wisq aktar sigrieti dwarha. Jafu fejn kienet ħbiet it-tfal lapsijiet.

"B'min mingħalikom qed tidhqu?" għajtet, "waħedkom m'intom xejn! Kellkom bżonn lil min jindukrakom. Ibqgħu hemm ankrati b'għeruqkom mal-art!"

Imma l-buffuri żdiedu u ċ-ċitru, u l-hawħa u l-lewża riedu juru qawwithom. Xenglu l-friegħi. Gegħluha tħossha żgħira. Bdiet tigril fil-passaġġi biex tevita d-daqqiet. Ix-xitla tal-passjoni daret darbejn m'għonqha u rat il-frott tal-mandolin nieżel b'sabta mal-art u jinfaqa'.

Is-siġar ħafnuha taht idejhom. Riedu joħdulha l-vażett iżda hi żammitu marsus magħha. Ir-riħ kien komplici, għaqqdilha xagħarha quddiem għajnejha, kaxkarha. Il-vażett tal-bewsiet waqa' fl-art u l-ħġieġ tferrex f'elf biċċa. It-tfajla xtaqet tgħajjat lil Lumi. Kien żgur jiġi jerfagħha. Dawn riedu jweggħuha. Imma fejn hu? Bkiet u newħet imma r-riħ beda joħnoq il-karbiet tagħha. Forza b'saħħitha żammitha mal-art u ħasset saqajha jingibdu ġol-ħamrija. Is-swaba' ta' jdejha ppruvaw jiggranfaw ma' xiex isibu iżda ħassithom neżlin 'l isfel bħall-għeruq. Waqgħet dalma fuqha u l-irwiefen waqfu.

Il-ġnien għamel snin ma jinfetaħ. Kienu thajru għalih koppja żagħżuġha, li t-tnejn kienu dilettranti tal-ġonna u l-pjanti. Meta ġew jarawh kien saħħarhom. Id-dar kienet antika u kienu semgħu ħafna stejjer dwarha. Imma dawn kienu kollha ħmerijiet. Bdew iduru fil-ħaxix ħażin li kien tela' maż-żmien u indunaw li bi ftit xogħol dal-ġnien seta' jinbidel f'ġawhra. It-tfajla lemġet is-siġra tal-mandolin, resqet lejha u ġġebbdet biex taqta' frotta. Il-qoxra tagħha kienet ħarxa u malli daqitha qarrset wiċċha.

“Kemmi hi ħażina!”

“Ma jimpurtax,” wegħibha l-ġuvni, “inqaċċtuha! Inħawlu xi ħaġa oħra minflokha.”

Id-dar inxtrat, il-ġnien reġa' sab ruħu indukrat. Ixxettlu ward u sardinell fil-ħwat. Is-siġar inżabru u thawlu oħrajn. Izda l-ebda siġra ma ħadet post is-siġra tal-mandolin li kien hemm qabel.